

Kommentarer till bedömningsmatriserna

Nedan beskrivs och förklaras matrisernas aspekter samt hur anförandet ska bedömas i relation till den aktuella kommunikationssituationen. Matrisernas krav för respektive nivå ska vara uppfyllda i sin helhet. Krav på nivån eller nivåerna under ingår alltid i den högre nivån. När det gäller aspekten Genomförande skiljer den sig åt mellan de två kurserna och aspekten beskrivs därmed i två olika avsnitt. För övriga aspekter gäller förklaringarna båda kurserna. För varje aspekt finns i materialet nedan två delar: en som övergripande beskriver, förklarar och vägleder hur matriserna ska tolkas samt en som fokuserar på bedömning utifrån aspektens tre nivåer.

I en talsituation samverkar de retoriska verkningsmedlen, det vill säga etos, logos och patos. Talarens uppgift är att medvetet använda dessa retoriska verkningsmedel under både förberedelsefasen och själva genomförandet. Hur skickligt detta görs påverkar bedömningen av samtliga aspekter i delprov A.

Innehåll (sv & sva)

I denna aspekt bedöms innehållslig relevans och dispositionens funktionalitet i kommunikationssituationen. Dispositionen är således ett stöd för att förmedla innehållet, vilket är aspektens främsta fokus. Detta innebär att bedömningen ska utgå från i vilken utsträckning anförandet

- är innehållsligt relevant i förhållande till temat
- har ett utvecklat och nyanserat innehåll
- har en disposition som lyfter fram innehållet.

Övergripande vägledning för bedömning av aspekten Innehåll (sv & sva)

Relevans. I den muntliga uppgiften ska eleven hålla ett anförande utifrån ett självvalt ämne inom ett givet tema. Syftet är att bidra med en intressant vinkling på detta tema. I sitt anförande ska eleven presentera det valda ämnet och även kommentera det. Att presentera innebär att i vid mening ge information till publiken. Informationen kan ha olika språklig form, till exempel beskrivande, berättande, förklarande, argumenterande eller instruerande. De kommentarer eleven ska ge kan bestå av egna och andras synpunkter på ämnet, till exempel värderingar, förklaringar eller reflektioner. Instruktionsens krav på att presentera och kommentera har funktionen att berika den valda infallsvinkelns innehåll. Inslagen av presentation och kommentarer har ingen given proportion utan är avhängiga ämnet och mottagarna. Presentation och kommentarer kan med fördel gå in i varandra och behöver inte vara separata delar i anförandet. Ämnesvalet kan påverka om anförandet innehållsligt främst är präglat av etos, logos eller patos.

Kravet på anpassning till temat innebär att anförandet ska beröra någon aspekt av detta. Observera att temaanpassningen ska tolkas generöst, och att frågan om vilka infallsvinklar av temat som kan vara rimliga ska besvaras på ett tillåtande sätt. Om temat exempelvis rymmer motsatspar kan det vara fullt tillräckligt att eleven endast behandlar det ena av dessa. Gällande innehållets anpassning till åhörargruppen behöver nya ämnen och begrepp kontextualiseras, medan redan kända ämnesvinklar inte kräver närmare förklaring.

Anförandet kan som helhet vara personligt hållet, till exempel om eleven framför sina åsikter om ett ämne, men ämnets allmängiltighet bör framträda. En personlig framtoning kan öka förutsättningarna att stärka talarens etos och att väcka patos hos åhörarna, men innehållet bör inte vara av alltför privat karaktär med tanke på kommunikationssituationen.

I instruktionen uppmanas också eleven att använda andra källor än sina egna erfarenheter. Denna typ av källanvändning är inte ett krav men kan ge eleven större möjligheter att tillföra ytterligare substans, känsla och trovärdighet, vilket kan stärka de retoriska verkningsmedlens funktion i anförandet. Om källor används bör eventuell hänvisning vara smidigt infogad. Observera att spårbar källhänvisning inte är ett krav.

Disposition. I en muntlig kommunikationssituation är dispositionen i hög grad avgörande för åhörarnas möjlighet att uppfatta innehållet i anförandet. Talaren bör därmed organisera innehållet logiskt och proportionerligt samt anpassa det utifrån åhörare, situation och ämne. Dispositionens funktion ska således bedömas utifrån hur väl anförandets innehåll och budskap framhävs genom exempelvis logisk uppbyggnad, metakommentarer och sammanhangssignaler. Generellt bör anförandet, även om det är kort, vara disponerat enligt en retorisk grundmodell med en inledning som introducerar publiken till ämnet, en huvuddel som diskuterar ämnet samt en avslutning som sammanfattar eller på annat sätt knyter ihop resonemanget. Mindre lyckade detaljer i inramningen, det vill säga i inledningen och avslutningen, behöver inte påverka bedömningen då det avgörande är hur väl organisationen av stoffet framhäver anförandets innehåll.

Tidsanpassning. I båda kurserna ska anförandet vara cirka 4 minuter. Utprövningar har visat att många elever tenderar att lägga sig i underkant av en given taltid, men alltför korta anföranden riskerar att bli outvecklade. Den angivna taltiden innebär i praktiken att cirka 3–6 minuter långa anföranden anses vara lagom långa. Tidsgränserna är alltså inte definitiva utan måste bedömas i förhållande till anförandets relevans och substans.

Krav för aspekten Innehåll (sv & sva)

Nivå E. För nivå E ska innehållet till viss del vara anpassat till temat samt strukturerat på ett sammanhängande sätt. Detta innebär att det övergripande temat kan urskiljas, även om det inte präglar anförandets alla delar, och att anförandet innehåller både presenterande och kommenterande inslag. Om eleven helt lämnat temat motsvarar det inte nivåns krav på anpassning till temat. Att anförandet är sammanhängande innebär att det finns en viss struktur som möjliggör för åhörarna att följa talarens tankegång. På denna nivå ställs relativt låga krav på anförandets inramning, då mindre funktionella utformningar av inledning och avslutning är tillräckliga. Gällande taltiden ska anförandet vara någorlunda anpassat till det givna tidsomfånget, vilket innebär att det inte är mycket kortare än 3 minuter. Avgörande för bedömningen i dessa fall är att innehållet motsvarar det som efterfrågas i instruktionen. Ett anförande med en taltid som med marginal överskrider 6 minuter stannar på nivå E.

Nivå C. För nivå C ska innehållet vara utvecklat, relevant, anpassat till temat samt tydligt disponerat. Ett anförande på denna nivå utmärks av att ämnesvalet är anpassat till temat och att innehållet som helhet är relevant samt att den valda infallsvinkeln behandlas mer ingående genom att relevanta underteman utvecklas. Dispositionen ska tydliggöra innehållet genom en vägledande och logisk uppbyggnad. Inramningen bör på ett funktionellt sätt introducera respektive avrunda anförandet, även om enskilda mindre lyckade detaljer i inramningen inte ska avgöra bedömningen. Gällande taltiden är anförandet anpassat till det givna tidsomfånget, vilket alltså innebär cirka 3–6 minuter. Om talet bedöms som relevant, innehållsrikt och välstrukturerat kan en smärre överskridelse av tidgränsen accepteras även på denna nivå.

Nivå A. För nivå A ska innehållet vara väldisponerat samt nyanseras genom att ämnet problematiseras eller ges vidgade perspektiv. Det betyder att eleven till exempel vrider och vänder på en fråga så att olika synvinklar framträder. Om en elev talar kring ett ämne som kan anses välkänt och ofta behandlat kan innehållet ändå ha en vinkling

som ger åhörarna vidgade perspektiv på ämnet. I ett väldisponerat anförande ska dispositionen framhäva innehållet så att huvudtanken effektivt lyfts fram. Det betyder även att de olika delarna är proportionerliga i förhållande till varandra och till den betydelse de har för innehållet. Ett väldisponerat anförande har dessutom en välfungerande inramning utformad med exempelvis intresseväckande inledning respektive konkluderande avslutning. Gällande taltiden är anförandet anpassat till det givna tidsomfånget, vilket alltså innebär cirka 3–6 minuter, det vill säga samma krav som för nivå C. Om talet bedöms som relevant, innehållsrikt och välstrukturerat kan en smärre överskridelse av tidgränsen accepteras även på denna nivå.

Genomförande (sv)

I denna aspekt bedöms framförandet och språket utifrån kommunikationssituationen. Detta innebär att bedömningen ska utgå från i vilken utsträckning

- anförandet framförs med säkerhet
- det talade språket är retoriskt effektivt
- kroppsspråket är anpassat
- elevens åhörarkontakt är god.

Övergripande vägledning för bedömning av aspekten Genomförande (sv)

Det intryck åhörarna får av ett anförande beror på hur det framförs i stunden. Språket är det verbala medel som bär fram innehållet, men i genomförandet ingår i lika hög grad alla de icke-verbala medel som står till buds för att dels förstärka det sagda, dels skapa kontakt med åhörarna. Kvaliteten på genomförandet avgörs av hur väl talaren hanterar de retoriska verktygsmedlen, det vill säga etos, logos och patos.

Språk, kroppsspråk och rösthantering. I det muntliga delprovet i kursen svenska 1 bedöms hur väl det talade språket är anpassat till kommunikationssituationen. En språklig anpassning i ett muntligt anförande kan till exempel göras genom direkt publikttilltal, variation mellan personliga och sakliga uttryck samt adekvata förklaringar av speciella facktermer. Anpassningen avser även språkets stilnivå. Ett utpräglat formellt språk kan inte anses anpassat till situationen, men språket bör ändå präglas av viss formalitet. Inslag av slanguttryck och vardagligt språk kan dock vara motiverade om de uppfattas som en medveten mottagaranpassning för att skapa retorisk effekt. I de fall då eleven väljer en mer formell stil avgörs bedömningen av hur väl stilnivån behärskas och hur väl den fungerar i situationen.

I bedömning av muntlig framställning prövas även säkerhet i framförandet och anpassning till situation och åhörare. Detta framkommer genom användningen av icke-verbala medel, det vill säga kroppsspråk och rösthantering. Med kroppsspråk avses exempelvis gester, mimik, ögonkontakt samt placering och förflyttning i klassrummet. Med rösthantering avses retorisk användning av artikulation, volym, tempo, intonation, frasering, pausering och betoning. Exempelvis är det eftersträvänsvärt att intonationen underlättar kommunikationen med betoning och pausering som framhäver innehållet och talarens engagemang. Dynamik i framförandet kan skapas genom både rösthantering och kroppsspråk, med såväl subtila som expressiva medel.

Åhörarkontakt. Säkerhet i framförandet visas även i talarens kontakt med åhörarna. Åhörarkontakt kan skapas av såväl verbala som icke-verbala medel genom exempelvis direkta eller retoriska frågor till publiken, ögonkontakt, involverande och funktionella gester samt genom att återknyta till något som presenterats i ett tidigare anförande vid samma provtillfälle. Även manushantering bör beaktas eftersom den kan påverka framförandets säkerhet. En osäker manushantering kan störa kommunikationen med publiken samt begränsa talarens möjlighet att använda sig av icke-verbala medel. Att bara läsa upp talmanuset ur minnet kan också påverka dynamiken, ledigheten och

åhörarkontakten negativt. Däremot är det en fördel om enskilda delar av manuset är så pass inövat, som en del av memoria, att till exempel formuleringar och retoriska finesser inte går förlorade under själva framförandet. En god manushantering kan innebära att eleven fritt utgår från sitt manuskript vilket möjliggör en god interaktion med åhörarna. Det kan även innebära att eleven återkommande använder manuskriptet men då på ett smidigt sätt. Viss synbar nervositet är fullt godtagbar på samtliga nivåer förutsatt att anförandet i övrigt uppfyller kraven på respektive nivå.

Krav för aspekten Genomförande (sv)

Nivå E. För nivå E i kursen svenska 1 ska genomförandet utmärkas av viss säkerhet och viss åhörarkontakt genom delvis situationsanpassat talat språk och kroppsspråk. Det innebär till exempel att stilnivå och ordval i huvudsak bör vara lämpliga för situationen, men vissa oklara eller alltför informella formuleringar kan få förekomma. I anförandet kan även de icke-verbala medlen bidra till att skapa en viss säkerhet och åhörarkontakt. Detta kan visa sig genom till exempel återkommande ögonkontakt, mimik eller variation av rösten. Det är inte acceptabelt att eleven läser innantill från manus under i stort sett hela anförandet, eftersom detta kan hindra kommunikationen med åhörarna genom att talet framstår som entonigt och oengagerat. I sådana fall motsvarar inte anförandet kraven för nivå E.

Nivå C. För nivå C i kursen svenska 1 ska genomförandet utmärkas av relativt god säkerhet och åhörarkontakt och ett situationsanpassat talat språk och kroppsspråk. Det innebär att elevens talade språk är obehindrat men att exempelvis tvekljud kan förekomma. Att det talade språket ska vara situationsanpassat kan innebära viss variation och stilanpassning genom ett lämpligt ordval, användning av adekvat terminologi eller variation av sakliga och personliga uttryck. Det kan också innebära att språket anpassas till åhörarna genom till exempel vi-tilltal, direkta uppmaningar eller retoriska frågor. Även rösthantering och kroppsspråk ska vara anpassat till kommunikationssituationen och förstärka formuleringarna. Detta kan innebära att eleven använder icke-verbala medel som ökar åhörarkontakten, skapar en avslappnad framtoning eller understryker det sagda. På nivå C kan detta visas exempelvis genom funktionella gester, ledighet i förflyttningar samt varierad röststyrka. Rösthantering och kroppsspråk bör alltså fylla funktionen att framhäva huvudbudskapet eller ge emfas åt enskilda ord. Om anförandet framstår som uppläst eller är så tyst framfört att innehållet blir svårt att uppfatta, kan det talade språket inte bedömas som situationsanpassat. Däremot kan en viss manusbundenhet vara acceptabel på nivå C, förutsatt att framförandet ändå uppfattas som kommunikativt för åhöraren genom bland annat god ögonkontakt, emfatisk betoning och ett lämpligt taltempo.

Nivå A. För nivå A i kursen svenska 1 ska genomförandet utmärkas av säkerhet och god åhörarkontakt genom ett retoriskt effektivt talat språk och ett välanpassat kroppsspråk. Det innebär att det talade språket präglas av goda formuleringar i form av precisa och illustrativa uttryck eller bildliga formuleringar. Att framförandet genomförs med säkerhet innebär även att eleven använder flera medel för att upprätthålla god kontakt med åhörarna och anpassar sitt kroppsspråk väl utifrån situationen. Säkerheten på nivå A visas genom exempelvis förstärkande kroppsspråk, medveten rösthantering eller tal utan avbrott och tvekan. Eleven upprätthåller även kontakten med åhörarna genom hela anförandet.

Genomförande (sva)

I denna aspekt bedöms framförandet och språket utifrån kommunikationssituationen. Detta innebär att bedömningen ska utgå från i vilken utsträckning

- anförandet framförs med säkerhet
- det talade språket är begripligt och fungerande
- kroppsspråket är anpassat
- elevens åhörarkontakt är god.

Övergripande vägledning för bedömning av aspekten Genomförande (sva)

Det intryck åhörarna får av ett anförande beror på hur det framförs i stunden. Språket är det verbala medel som bär fram innehållet, men i genomförandet ingår i lika hög grad alla de icke-verbala medel som står till buds för att dels förstärka det sagda, dels skapa kontakt med åhörarna. Kvaliteten på genomförandet avgörs av hur väl talaren hanterar de retoriska verktygsmedlen, det vill säga etos, logos och patos.

Språk, kroppsspråk och rösthantering. I det muntliga delprovet i kursen svenska som andraspråk 1 bedöms det talade språket utifrån hur väl anpassat det är till kommunikationssituationen. En språklig och stilistisk anpassning i ett muntligt anförande kan till exempel göras genom direkt publiktilltal, viss variation mellan personliga och sakliga uttryck samt förklaringar av speciella facktermer. Stilen bör även kännetecknas av viss formalitet med tanke på situationen. Inslag av slanguttryck och vardagligt språk kan vara motiverade om de uppfattas som en medveten mottagaranpassning för att skapa retorisk effekt. Språket i svenska som andraspråk 1 bör främst bedömas ur kommunikativ synvinkel. Det innebär att bedömaren först ska fråga sig hur väl eleven verbalt förmår föra fram innehållet och därefter hur normenligt språket är. Icke-verbala medel kan i viss mån kompensera för språkliga normavvikelser, men enligt betygskriterierna i svenska som andraspråk 1 ska ordförrådet, uttalet och den grammatiska behärsknigen vara tillräckligt goda för att den muntliga kommunikationen inte ska hindras annat än i undantagsfall. Ett normenligt uttal avser behärskning av såväl enskilda ljud som prosodi, det vill säga intonation, rytm och betoning. Bedömningen ska alltså påverkas negativt om uttalet är normavvikande på ett sätt som begränsar förståelsen. Om det krävs alltför stor ansträngning av åhörarna för att förstå innehållet ska genomförandet underkännas. Avvikelse ifråga om brytning behöver däremot inte påverka bedömningen ens i de fall då brytningen är framträdande, förutsatt att det inte påverkar förståelsen.

I bedömning av muntlig framställning prövas även säkerhet i framförandet och anpassning till situation och åhörare. Detta framkommer genom användningen av icke-verbala medel, det vill säga kroppsspråk och rösthantering. Med kroppsspråk avses exempelvis gester, mimik, ögonkontakt samt placering och förflyttning i klassrummet. Med rösthantering avses retorisk användning av artikulation, volym, tempo, intonation, frasering, pausering och betoning. Exempelvis är det eftersträvansvärt att intonationen underlättar kommunikationen med betoning och pausering som framhäver innehållet och talarens engagemang. Dynamik i framförandet kan skapas genom både rösthantering och kroppsspråk, med såväl subtila som expressiva medel. Tvekljud ska bedömas på ett generöst sätt på samtliga nivåer i kursen svenska som andraspråk 1. Att producera talat språk i realtid på ett andraspråk gör att tvekljud är rimliga inslag i framförandet.

Åhörarkontakt. Säkerhet i framförandet visas även i talarens kontakt med åhörarna. Åhörarkontakt kan skapas av såväl verbala som icke-verbala medel genom exempelvis direkta eller retoriska frågor till publiken, ögonkontakt, involverande och funktionella gester samt genom att återknyta till något som presenterats i ett tidigare anförande vid samma provtillfälle. Även manushantering bör beaktas eftersom den kan påverka

framförandets säkerhet. En osäker manushantering kan störa kommunikationen med publiken samt begränsa talarens möjlighet att använda sig av icke-verbala medel. Att bara läsa upp talmanuset ur minnet kan också påverka dynamiken, ledigheten och åhörarkontakten negativt. Däremot är det en fördel om enskilda delar av manuset är så pass inövat, som en del av memoria, att till exempel formuleringar och retoriska finesser inte går förlorade under själva framförandet. En god manushantering kan innebära att eleven fritt utgår från sitt manuskript vilket möjliggör en god interaktion med åhörarna. Det kan även innebära att eleven återkommande använder manuskriptet men då på ett smidigt sätt. Viss synbar nervositet är fullt godtagbar på samtliga nivåer förutsatt att anförandet i övrigt uppfyller kraven på respektive nivå.

Krav för aspekten Genomförande (sva)

Nivå E. För nivå E i kursen svenska som andraspråk 1 ska genomförandet utmärkas av viss säkerhet, viss åhörarkontakt och ett i viss mån situationsanpassat kroppsspråk, samt av att det talade språket kan förstås utan alltför stor ansträngning. Det innebär att huvuddelen av elevens kommunikation fungerar, men det är acceptabelt för nivå E att svårbegripliga formuleringar kan förekomma i anförandet. Anförandet får dock inte innehålla längre partier som är svårbegripliga. Här finns således ett visst utrymme för osäkerhet gällande ordförråd, uttal och grammatik. I anförandet kan även de icke-verbala medlen bidra till att skapa en viss säkerhet och viss åhörarkontakt. Detta kan visa sig genom till exempel återkommande ögonkontakt, mimik eller variation av rösten. Det är inte acceptabelt att eleven läser innantill från manus under i stort sett hela anförandet, eftersom detta kan hindra kommunikationen med åhörarna genom att talet framstår som entonigt och oengagerat. I sådana fall motsvarar inte anförandet kraven för nivå E.

Nivå C. För nivå C i kursen svenska som andraspråk 1 ska genomförandet utmärkas av relativt god säkerhet samt en fungerande kommunikation med ett till övervägande del situationsanpassat talat språk och kroppsspråk. Ordförråd, uttal och grammatisk behärskning ska därmed vara så pass fungerande att eleven kan förmedla innehållet utan att förståelsen hindras. Normavvikelse kan förekomma på denna nivå, men åhörarnas förståelse får inte påverkas nämnvärt. Ett situationsanpassat talat språk kan också innebära att språket anpassas till åhörarna genom till exempel vi-tilltal, direkta uppmaningar eller retoriska frågor. Att framförandet är anpassat till situationen innebär även att eleven använder icke-verbala medel som ökar åhörarkontakten och understryker det sagda. På nivå C kan detta visas exempelvis genom funktionella gester, ledighet i förflyttningar samt varierad röststyrka. Rösthantering och kroppsspråk bör alltså fylla funktionen att framhäva huvudbudskapet eller ge emfas åt enskilda ord. Om anförandet framstår som uppläst eller är så tyst framfört att innehållet blir svårt att uppfatta, ska det talade språket inte bedömas som till övervägande del situationsanpassat. Däremot kan en viss manusbundenhet vara acceptabel på nivå C, förutsatt att framförandet ändå uppfattas som kommunikativt för åhöraren genom bland annat god ögonkontakt, emfatisk betoning och ett lämpligt taltempo.

Nivå A. För nivå A i kursen svenska som andraspråk 1 ska genomförandet utmärkas av säkerhet och god åhörarkontakt samt välfungerande kommunikation med situationsanpassat talat språk och kroppsspråk. Det innebär att den grammatiska behärsningen ska vara god och att uttalet ska vara sådant att åhörarna med lätthet kan ta till sig innehållet. Stilistisk anpassning och säkerhet visas till exempel genom god språklig variation och att åskådliga uttryck används samt genom en anpassning till åhörare, till exempel genom visat engagemang och ett effektivt publikilltal. Säkerheten på nivå A visas även genom exempelvis funktionellt kroppsspråk, medveten rösthantering samt ledighet i rörelsemönster, vilket ökar anförandets patos och etos. Sammantaget ska ett säkert framförande i kombination med flyt i språket premieras även om smärre språkliga normavvikelse förekommer.

Presentationstekniskt hjälpmedel (sv & sva)

I denna aspekt bedöms det presentationstekniska hjälpmedlets hantering och relevans utifrån kommunikationssituationen. Detta innebär att bedömningen ska utgå från i vilken utsträckning

- hjälpmedlet förtydligar innehållet
- hur väl hjälpmedlet integreras i anförandet.

Övergripande vägledning för bedömning av aspekten Presentationstekniskt hjälpmedel (sv & sva)

Hantering och relevans. I båda kurserna ställs krav på att eleven ska använda presentationstekniskt hjälpmedel, digitalt eller analogt, för att förtydliga innehållet. Bedömaren ska beakta hur väl hjälpmedlet integreras och hanteras för att utgöra ett stöd och därmed vara relevant för det innehåll som ska förmedlas. Det presentationstekniska hjälpmedlet kan bidra till att förmedla anförandets innehåll multimodalt. Det innebär att budskapet kan förstärkas genom ett ändamålsenligt samspel mellan olika modaliteter och resurser. Hjälpmedlen ska således inte enbart utgöra en utsmyckning och det är inte heller det tekniska kunnandet som främst är avgörande vid bedömningen. Exempel på hjälpmedel som stödjer innehållet kan vara passande illustrationer, rubriker och stödord som förtydligar dispositionen, viktiga citat som återges i text, uppspelningar av ljud- eller videoklipp samt användning av olika objekt. I vissa fall kan det presentationstekniska hjälpmedlet fylla en kompensatorisk funktion, till exempel genom att vara innehålls-, dispositions- eller språkförtydligande. Ett väl integrerat hjälpmedel kan stödja samtliga aspekter av anförandet, men om hjälpmedlet i stället är mindre väl utformat och hanterat ska detta inte dra ner bedömningen av andra aspekter än just denna aspekt. Kvaliteten på hanteringen av det presentationstekniska hjälpmedlet avgörs i hög grad av hur det förstärker anförandets etos, logos och patos och hur väl det integreras i anförandet.

Krav för aspekten Presentationstekniskt hjälpmedel (sv & sva)

Nivå E. För nivå E ska det presentationstekniska hjälpmedlet hanteras med viss säkerhet så att innehållet tydliggörs i någon mån. Detta innebär att det presentationstekniska hjälpmedlet på något sätt bidrar till att förmedla anförandets ämne visuellt, audiellt eller taktilt. Det avgörande för bedömningen är om hjälpmedlet ger åhörarna visst stöd att ta till sig innehållet i anförandet. Enstaka ord på tavlan eller en visad bild som eleven sedan inte anknyter till fyller inte funktionen att i någon mån förtydliga innehållet. Hantering och utformning av hjälpmedel som snarare stjälar uppmärksamhet än förtydligar innehållet kan accepteras på denna nivå förutsatt att det trots distraktionen ändå bidrar till att förmedla ämnet i någon mån. Hjälpmedlet får heller inte ta över anförandet så att talarens kontakt med publiken uteblir helt eller så att den tid eleven faktiskt talar blir alltför kort. I dessa fall motsvaras inte kraven för nivå E.

Nivå C. För nivå C ska hjälpmedlet hanteras med relativt god säkerhet så att innehållet stöds och tydliggörs. Det ska därmed hanteras på ett sådant sätt att hjälpmedlets funktion som helhet bidrar till att förmedla ämnet visuellt, audiellt eller taktilt på ett tydliggörande sätt. Hantering och utformning av hjälpmedel som snarare stjälar uppmärksamhet än förtydligar innehållet motsvarar inte kraven för nivå C.

Nivå A. För nivå A ska det presentationstekniska hjälpmedlet vara väl integrerat i anförandet så att innehållet överlag förstärks på ett effektivt sätt. Det kan till exempel innebära att någon eller några multimodala uttrycksformer samspelar väl med det sagda för att framhäva budskapet. För att hjälpmedlet ska ses som väl integrerat i anförandet ska det hanteras på ett skickligt sätt, även om enstaka, smärre misstag kan få förekomma.